

› **BELEVING WINDENERGIE; INZICHTEN UIT VIER WINDPARKEN**

RUBEN PEUCHEN

17/06/2022

› AANLEIDING & DOEL

Aanleiding

- In opdracht van Ministerie van EZK & RVO
- Realisatie van windparken gaat gepaard met maatschappelijke onrust
- Projecten met zowel veel als weinig maatschappelijke onrust en media-aandacht leiden tot veel geleerde lessen

Doel

- Factoren van invloed op hoe omwonenden (de ontwikkeling van) een windpark in hun directe leefomgeving ervaren
- Voor, tijdens en na de realisatie
- Inzicht bieden in project-specifieke contextfactoren
- Lokale overheden & initiatiefnemers

Onderzoeksvragen

1. Hoe beleven omwonenden de nabijheid van een windpark?
2. Welke factoren beïnvloeden de initiële beleving voor het realisatieproces en de huidige beleving van omwonenden van een windpark?
3. Welke rol hebben de project-specifieke factoren in dit realisatieproces?

› METHODE

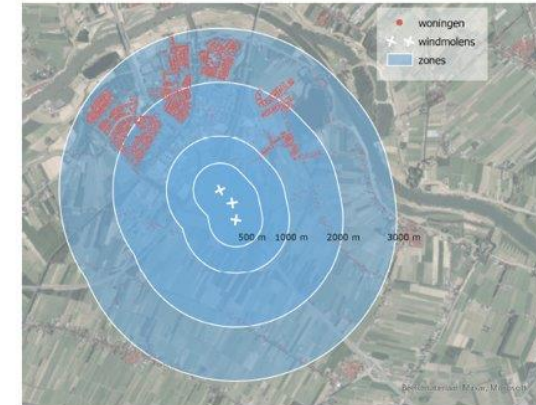
› Vragenlijst beleving bewoners (kwantitatief)

- › Vragenlijst onder 8400 respondenten
- › 2100 inwoners per windpark
- › Vaststellen afstand tussen adres en middelpunt windpark
- › Afstandsklasse ; tot 1 kilometer, 1-2 kilometer, en 2-3 kilometer.

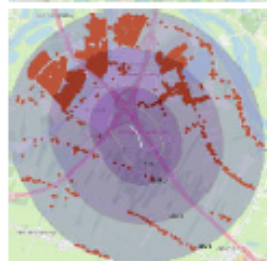
› Interviews

- › Semigestructureerde interviews met betrokken partijen; tegenbeweging, verhuisde bewoners, projectontwikkelaar, gemeenten etc.
- › Project specifieke factoren voor lokale kennis van geselecteerde windparken

Figuur 2: voorbeeld van getrokken cirkels rondom een windpark

CONTEXT FYSIEK

Windpark	Jaar van realisatie	Provincie	Aantal turbines	Tip hoogte (in meters)	Aantal inwoners
Spui	2019	Zuid-Holland	5	195	8724 (0 - 3 km) 3334 (0 - 2 km) 521 (0 - 1 km)
AVRI	2019	Gelderland	3	186	5092 (0 - 3 km) 661 (0 - 2 km) 27 (0 - 1 km)
Autena	2018	Utrecht	3	165	5542 (0 - 3 km) 3003 (0 - 2 km) 25 (0 - 1 km)
Veenwieken	2019/2020	Overijssel	10	150	2755 (0 - 3 km) 235 (0 - 2 km) 48 (0 - 1 km)

FACTOREN

Kwantitatief onderzochte factoren (vragenlijst bewoners)

Kwalitatief onderzochte factoren (interviews belanghebbenden)

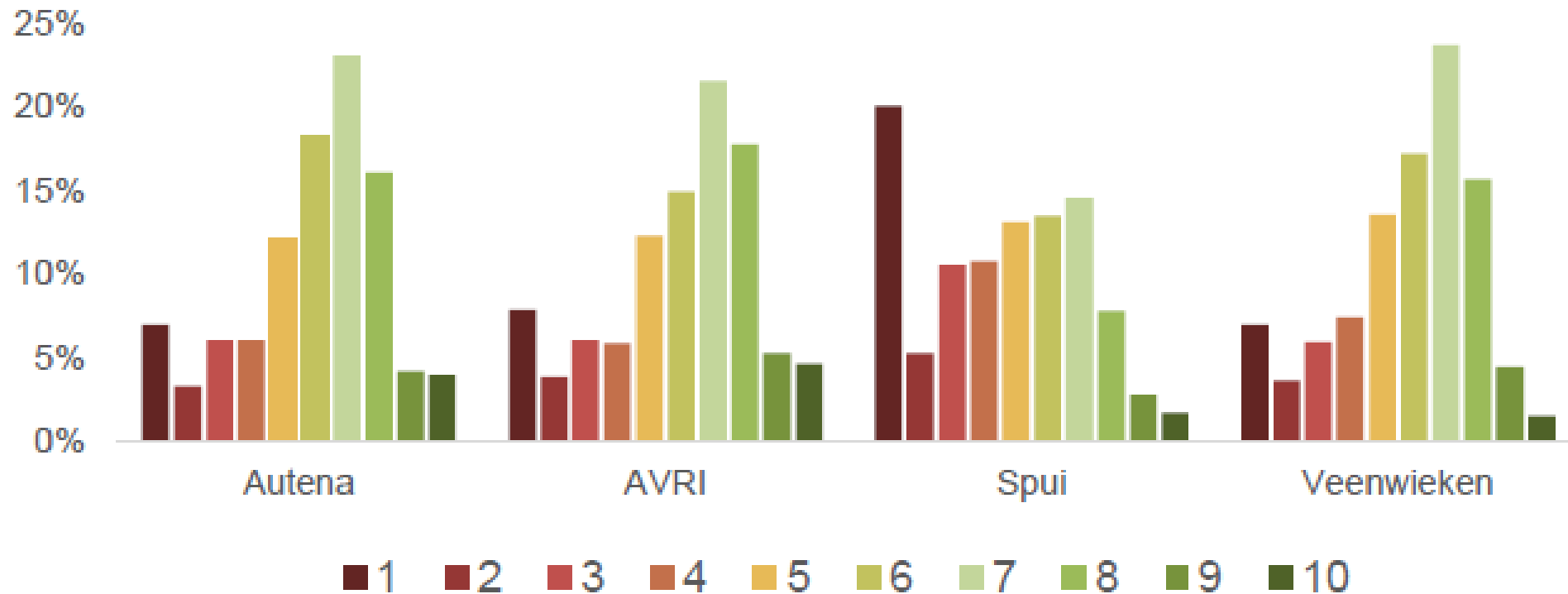
Kwantitatief onderzochte factoren (vragenlijst bewoners)				Kwalitatief onderzochte factoren (interviews belanghebbenden)	
Fysieke kenmerken	Procescriteria	Inhoudelijke criteria	Overige factoren	Mate van interafhankelijkheid	Mate van betrokkenheid
Omvang van het project	Stem geven*	Distributieve rechtvaardigheid*	Overlast	Partijen in het gebied*	Het belang van partijen*
Landschappelijke inpassing*	Respectvolle en eerlijke behandeling*	Vertrouwde en gezamenlijke kennisbasis*	Klimaat	Historie van beleids- en besluitvorming*	Risico's en onzekerheden*
Afstand woning tot windturbine	Procesinformatie*	Responsiviteit*	Belangstelling voor het windpark	Historie van gebied of locatie*	Perspectief op participatie*
			Toenamige houding ten opzichte van het windpark		Lokale opbrengsten en spreiding ervan binnen een gemeente

* Factor uit Rijnveld en van Schie (2019)

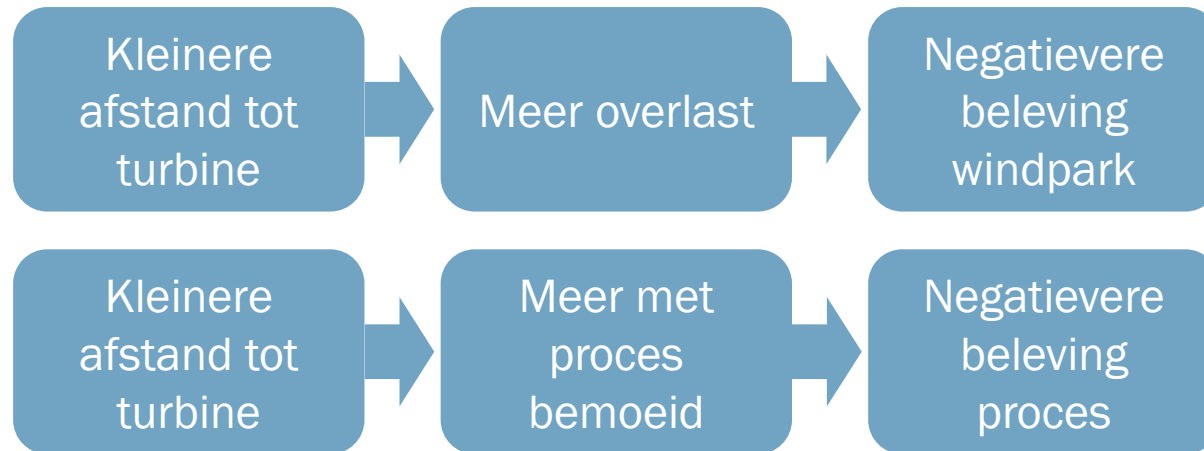
RESULTATEN KWANTITATIEVE ANALYSE

DE MEESTE MENSEN STAAN REDELIJK POSITIEF TEN OPZICHTE VAN HET WINDPARK

Als u uw algemene beleving van het windpark op dit moment een rapportcijfer moest geven (van 1 tot 10), welk cijfer geeft u het dan? (%)

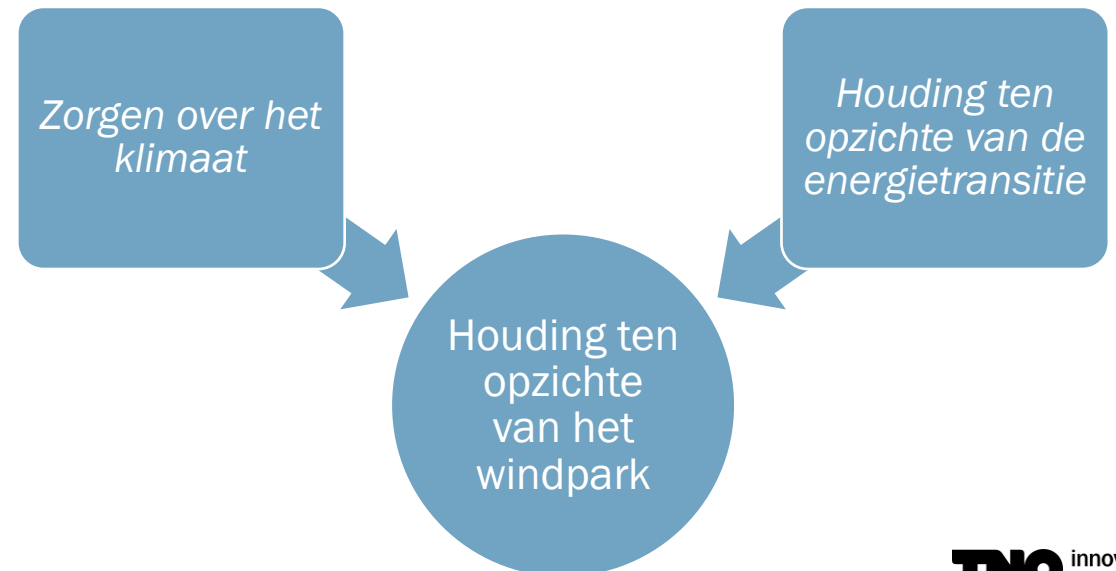

› AFSTAND EN NEGATIEVE ERVARING VAN HET PROCES

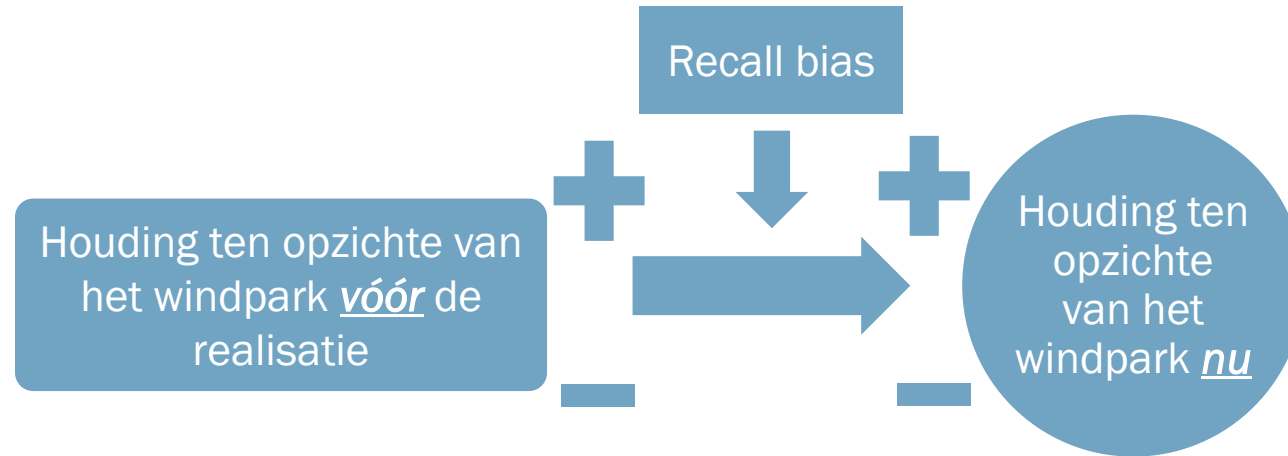

› HOUDING TOV KLIMAAT EN DE ENERGIETRANSITIE

- › Houding ten opzichte van het klimaat als voorspellende factor van houding t.o.v. het windpark
 - › Bij windparken De Veenwieken en AVRI waren beide factoren een belangrijke voorspeller
 - › Het grootste deel van de bewoners woont in de buitenste afstandscirkel (2000-3000m)
 - › Bij andere parken spelen factoren als overlast een grotere voorspellende rol
 - › Mogelijk krijgen zorgen over het klimaat en houding ten opzichte van de energietransitie meer 'ruimte' bij deze twee parken

› VERANDERING VAN DE BELEVING GEDURENDE HET PROCES

- › *Recall bias* als mogelijk verklaring; Tussentijdse ervaringen en de huidige gevoelens over een bepaalde gebeurtenis kunnen de inschatting van gevoelens uit het verleden sterk overschaduwen.

EERSTE RESULTATEN ANALYSE

BELANGRIJKSTE VOORSPELLERS VAN HOUDING

Sterkste
voorspeller

Houding t.o.v. windpark (toen)

Distributieve rechtvaardigheid

Inpassing landschap

Mate van overlast

Zorgen over het klimaat

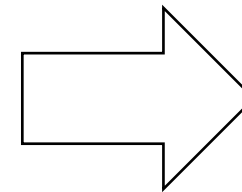
Aantal type verwachte overlast

Respectvolle behandeling

Responsiviteit

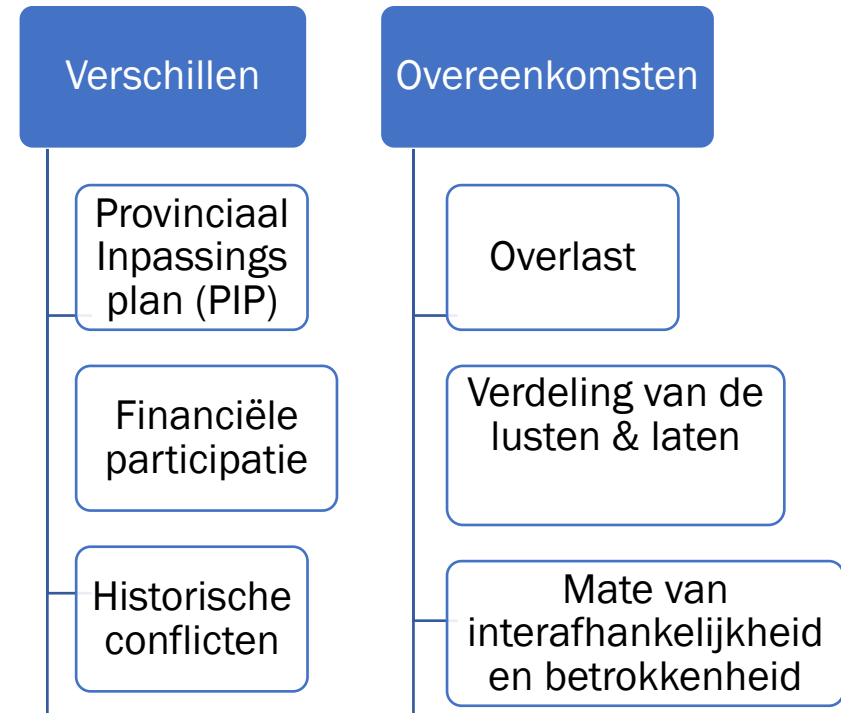
Houding t.o.v. windpark
(nu)

Minder
sterke
voorspeller

› RESULTATEN INTERVIEWS STAKEHOLDERS (KWALITATIEVE RESULTATEN)

- › In negen interviews zijn tien belanghebbende partijen gesproken
- › Inclusief drie interviews gehouden met vier verhuisde bewoners

Spui	Veenwijken	Autena	AVRI
Gemeente Hoeksche Waard	Gemeente Ommen	Gemeente Vijfheerenlanden	Energiecoöperatie Betuwewind
Provincie Zuid-Holland	Gemeente Hardenberg	Team Bescherm Autena	Gemeente West Betuwe
Projectontwikkelaar	Provincie Overijssel		
Verhuisde bewoners			

› **AANBEVELINGEN**

REGIONALE EN LOKALE BESTUURDERS EN INITIATIEFNEMERS

- › Houd rekening met weerstand tijdens het proces en organiseer een tijdige gebiedsdiagnose
- › Houd rekening met belangrijke voorspellers van de beleving van bewoners
- › Hanteer een divers participatiepalet dat aansluit bij de behoeften van bewoners en neem een actieve en flexibele houding tijdens participatieproces
- › Alleen financiële participatie is onvoldoende om te komen tot een positieve beleving
- › Richt voldoende tijd en ruimte in voor het bepalen van de besteding van een omgevingsfonds
- › Zorg voor een collectieve kennisbasis door daar gezamenlijk aan te werken

› **BEDANKT VOOR
UW AANDACHT**

TNO innovation
for life

Belevings- onderzoek zon

Resultaten en conclusies

Peter de Jong, programmaleider Duurzame
Energieproductie, Natuur & Milieu

Onderzoeksopzet

4 Zonneparken (op land en water) gebouwd na 2017, minimaal 2000 omwonenden

- Bomhofseplas (Zwolle), 27.3 MW, coöperatief eigendom
- Sekdoorseplas (Zwolle), 10 MW, coöperatief eigendom
- Flierbelten (Den Ham-Vroomshoop), 5.5 MW
- Kloosterhaar (Hardenberg), 16 MW

Vragenlijst onder omwonenden tot 3 km. 172 respondenten

Analyse door Natuur & Milieu

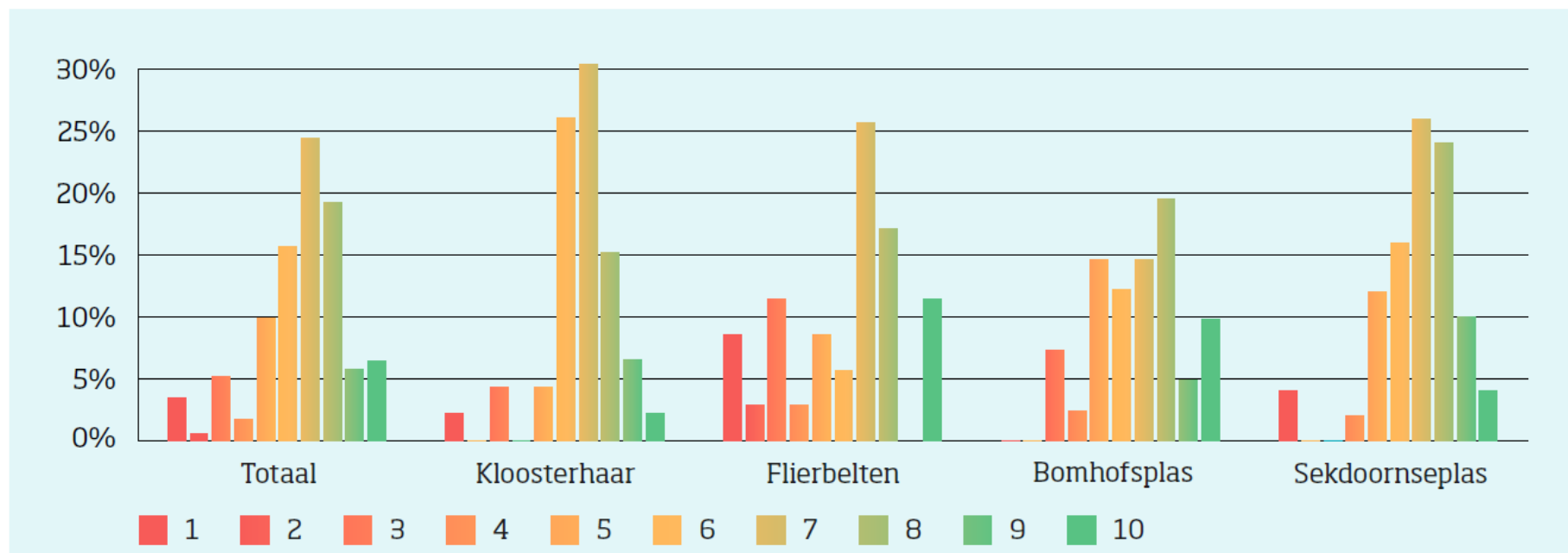

Resultaten

**NATUUR
& MILIEU**

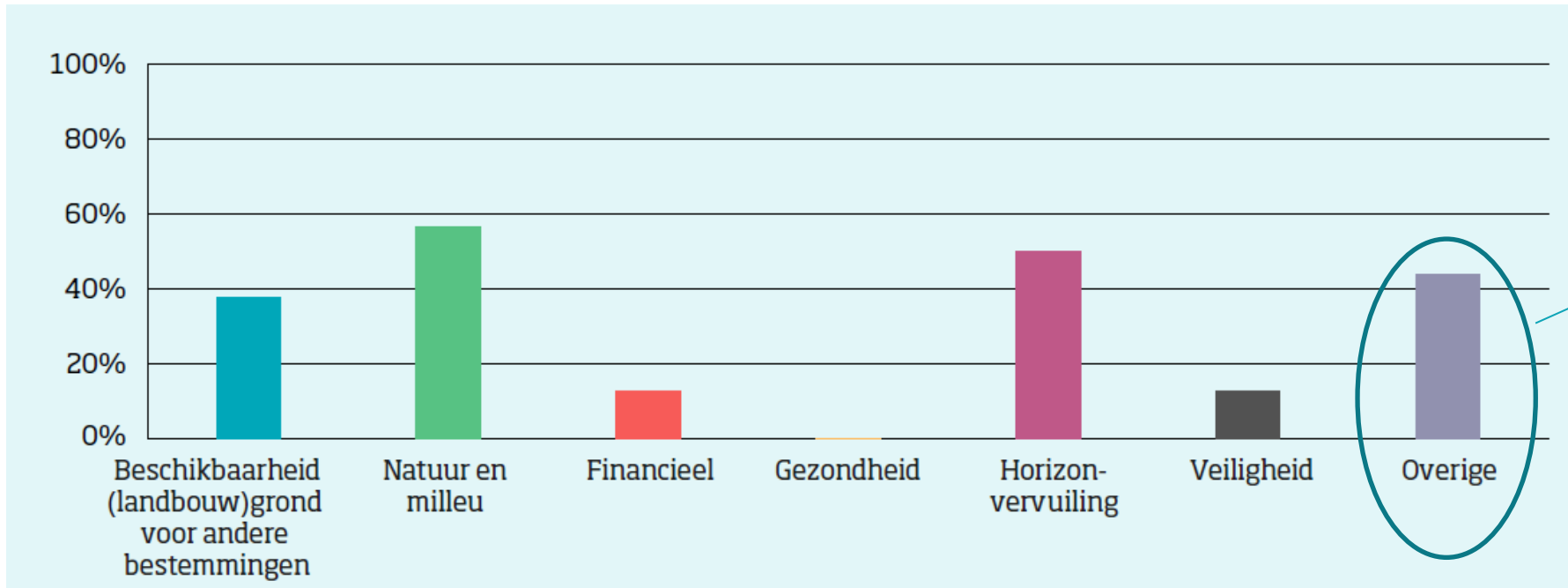
Gemiddelde beleving voldoende maar ruimte voor verbetering

- Gemiddeld rapportcijfer 6.6
- Uitschieters aan de lage en hoge kant

Voornamelijk overlast rond natuur en landschap

- 11% ervaart overlast
- Overlapt voor 73% met de respondenten die van te voren verwacht hadden overlast te gaan ervaren

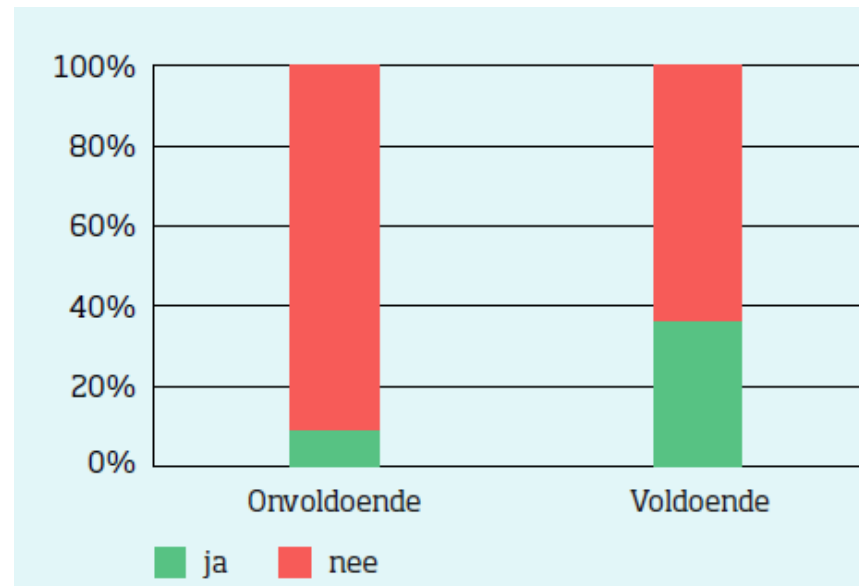

Voornamelijk ook specifieke vormen van overlast rond natuur en milieu

Financiële participatie werkt

- Beperkt deel respondenten geeft aan de ruimte gekregen te hebben om financieel te participeren
- Deel dat aangaf de ruimte te krijgen is overwegend positief tegenover het zonnepark

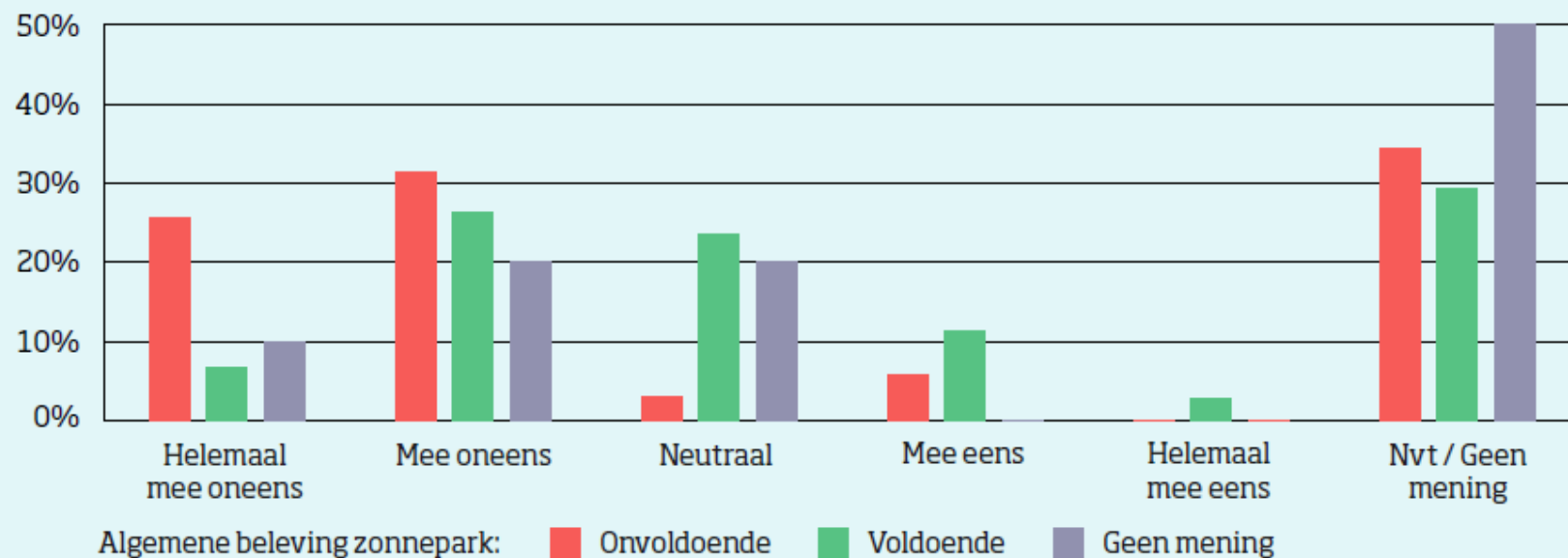
Kreeg u ruimte om financieel mee te doen (investeren) in het project? Onderverdeeld naar algemene beleving zonnepark

Het belang van communicatie (1/3)

- Respondenten die tijdig van de komst afwisten geven hun beleving een hoger cijfer

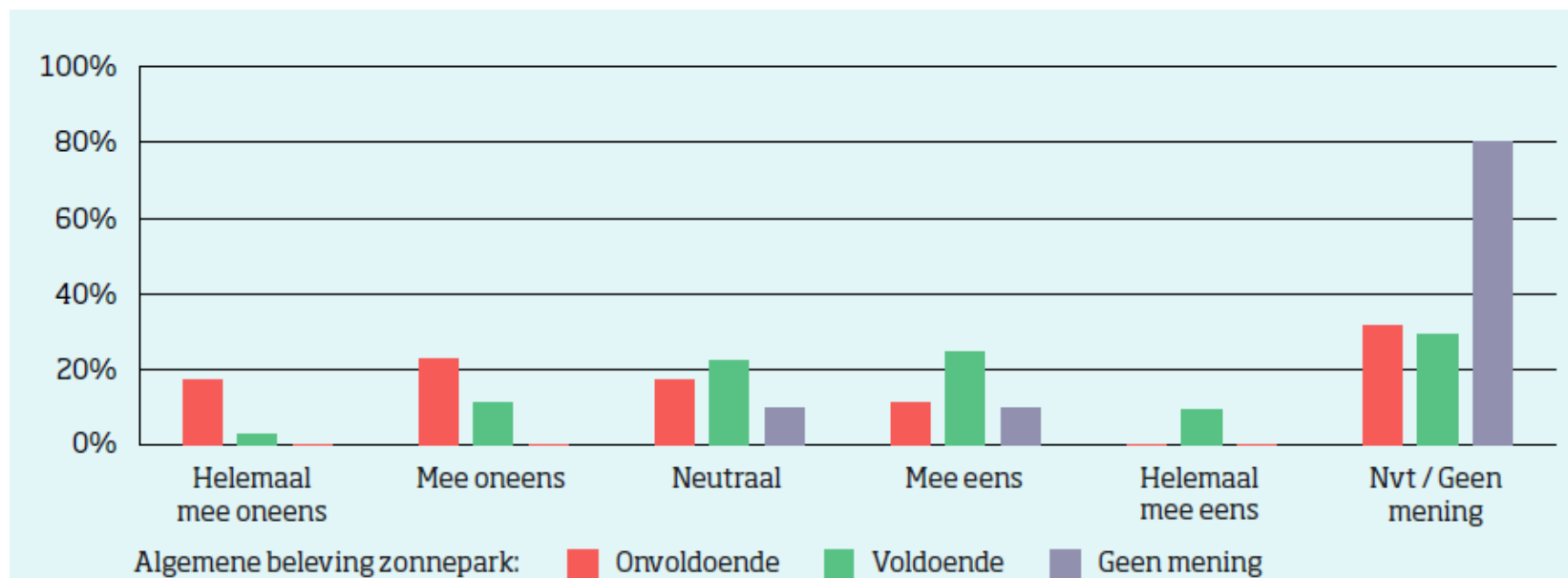
Ik ben tijdig geïnformeerd over de komst van het zonnepark. Onderverdeeld naar algemene beleving zonnepark

Het belang van communicatie (2/3)

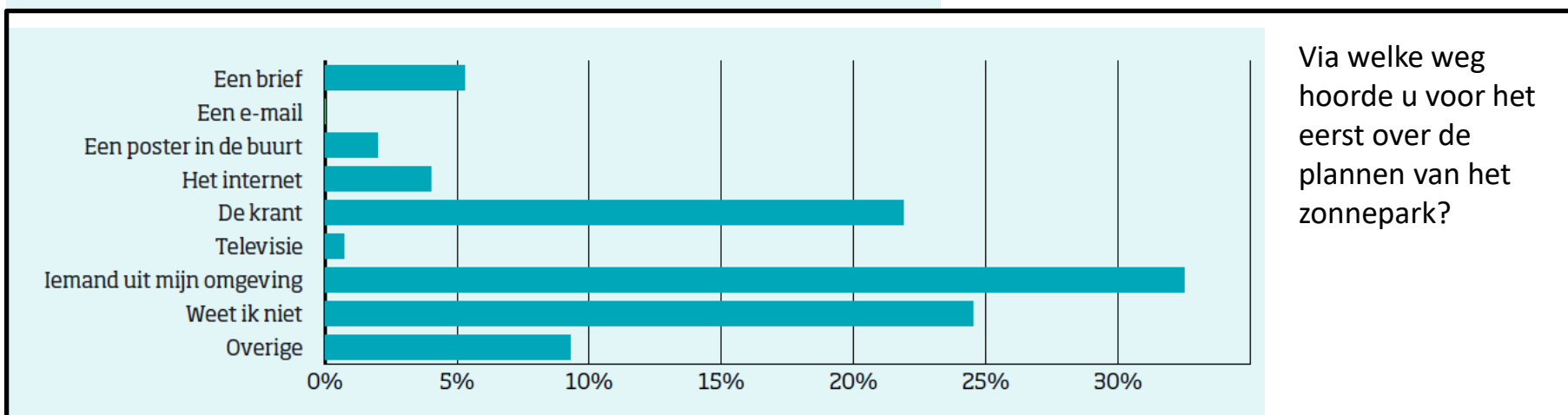
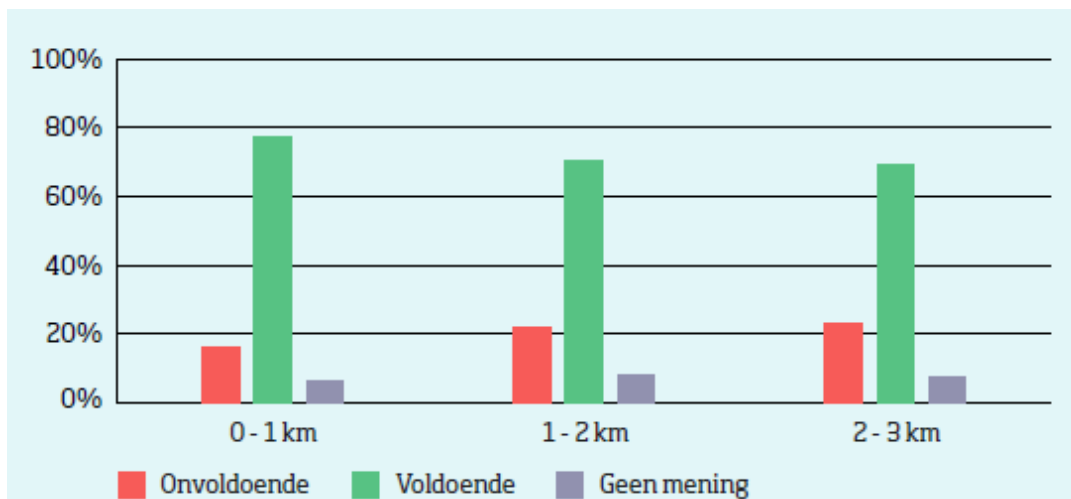
- Het brede verhaal van de energietransitie doet er toe

Ik kon voldoende informatie vinden over waarom de zonnepanelen werden geplaatst. Onderverdeeld naar algemene beleving zonnepark

Het belang van communicatie (3/3)

- Meer negatieve beleving op grotere afstand
- Omwonenden zijn elkanders belangrijkste informatiebron

Conclusies en aanbevelingen

conclusies

- Overgrote meerderheid **gematigd positief** tegenover de ontwikkeling van het zonnepark
- Extra aandacht in de **communicatie** en het **ontwerp van de plannen voor natuur en milieu en horizonvervuiling** helpt bij het verminderen van de weerstand
- **Financiële participatie** werkt
- **Vroegtijdige brede communicatie** is van belang

Aanbevelingen

- Grijp kansen voor **natuurversterking**, zorg voor een **goede inpassing**, en pas waar mogelijk **multifunctioneel ruimtegebruik** toe.
- Geef omwonenden de mogelijkheid om **financieel te participeren**.
- Begin al met **communiceren** over de **noodzaak van de energietransitie** en wat dit concreet betekent voordat er plannen zijn voor zonneparken.
- Communiceer in een **zo vroeg mogelijk stadium** over de plannen voor het zonnepark. Wacht niet tot de vergunningen gereed zijn.
- Gebruik **lokale media** (kranten) en **lokaal ambassadeurschap** (energiecoöperaties) om de omwonenden te bereiken.
- Zorg dat je niet alleen de direct omwonenden bereikt in de communicatie, maar betrek **ook de omwonenden die 1 tot 3 kilometer van het zonnepark** komen te wonen. Een goede **algemene informatiecampagne** van de gemeente op de urgentie van de energietransitie en wat dit betekent kan hierbij helpen.

bedankt

Contact: Peter de Jong , p.dejong@natuurenmilieu.nl

**NATUUR
& MILIEU**

› **STELLINGEN**

MET LIJNOPSTELLING

- › We hebben zes stellingen voorbereid op basis van bevindingen van de belevingsonderzoeken Zon & Wind
- › Lijnopstelling; keuze maken bij de stellingen; Voor of tegen
- › Korte discussie aan de hand van de keuzes
- › Op de flipover worden de argumenten bijgehouden

Het is de rol van gemeenten om vroegtijdig over de nut en noodzaak van de energietransitie en de specifieke projecten te communiceren.

Om overlast te verminderen is het belangrijk dat je omwonenden controle geeft, bijvoorbeeld door een app, werkatelier, procesparticipatie.

Gemeenten moeten kaders voor participatie (participatieplan, financieel participatieplan, natuur, communicatie) voordat projecten ontwikkeld worden

Als gemeenten niet meewerken moet een provincie een provinciaal inpassingsplan (PIP) of een Provinciale Coördinatie-regeling (PCR) inzetten

Voor het draagvlak is het niet nodig om de voorkeur te geven aan zon voor windenergie. Bewoners zouden moeten meebeslissen over de bestemming van een zoekgebied

› **BEDANKT VOOR
UW AANDACHT**

- **PETER DE JONG**
P.DEJONG@NATUURENMILIEU.NL
- **RUBEN PEUCHEN**
RUBEN.PEUCHEN@TNO.NL